

ADVIESNOTA EN BESLUIT VOOR HET ALGEMEEN BESTUUR D.D. 5 JUNI 2026

VOORSTEL

1. Een investeringskrediet van € 1.811.000 beschikbaar te stellen voor waterveiligheidsprojecten van derden, bestaande uit:
 - a. € 581.000 voor het project Ruimte voor de Maas bij Oeffelt van de provincie Noord-Brabant (exclusief interne rente € 10.000)
 - en
 - b. € 1.200.000 voor het project Lob van Gennep van waterschap Limburg (exclusief interne rente € 20.000).
 2. Akkoord te gaan met de opname van deze bedragen in de geplande investeringsuitgaven vanaf 2027.
-

PROBLEEMSTELLING

Belang Aa en Maas

Projecten Ruimte voor de Maas bij Oeffelt van de provincie Noord-Brabant en Lob van Gennep van waterschap Limburg dragen bij aan de waterveiligheid in het beheergebied van waterschap Aa en Maas. Samen zorgen deze projecten bij hoogwater voor waterstandsverlaging op de Maas langs vrijwel het hele beheergebied van waterschap Aa en Maas. Onze primaire keringen bieden daardoor extra bescherming nadat beide projecten zijn uitgevoerd en het rendement van de investeringen in onze dijkversterkingsprojecten wordt er groter door.

Kern van het probleem

Beide zijn aan het eind van de planuitwerkingsfase, maar voor beide projecten is het beschikbare budget met name door inflatie en gestegen rente inmiddels niet meer toereikend om de realisatiekosten te dekken.

Voorgeschiedenis: Start rivierverruimingsprojecten

In 2017 en 2018 zijn een aantal rivierverruimingsprojecten langs de Maas gestart waar het Rijk aan bij wilde dragen (zie bijlage 1). Meanderende Maas, dat is geïntegreerd met het dijkversterkingsproject Ravenstein-Lith, is de eerste hiervan die in uitvoering is gegaan. Ruimte voor de Maas bij Oeffelt van de provincie Noord-Brabant is het tweede project dat richting uitvoering gaat. Dit project heeft nog een tekort in de dekking. Het derde project is Lob van Gennep waarover u op 8 april 2022 bent geïnformeerd naar aanleiding van de voorkeursbeslissing van de minister en de bestuursovereenkomst voor de planuitwerking. Door het gekozen alternatief 'reguliere dijken' kan het niet langer aanspraak maken op financiering vanuit het rivierverruimingsspoor en leiden de voorfinancieringslasten tot een dekkingstekort.

Wat is Ruimte voor de Maas bij Oeffelt?

Bij Oeffelt zit een flessenhals in het winterbed van de Maas door grondlichamen van bruggen: de huidige brug over de Maas van de provinciale weg (N264) en die van een voormalige spoorlijn (Duits lijntje). De te realiseren doorgangen in de grondlichamen en de te graven geul(en) leiden tot een waterstandsdeling van maximaal ca 20 cm bovenstrooms en werken door tot Venlo. Maasheggen die hiervoor moeten wijken, zullen gecompenseerd worden. Zie bijlage 2 voor de projectkaart. Naast gemeente Land van Cuijk, Staatsbosbeheer en waterschap Aa en Maas, participeren ook de provincie Limburg en waterschap Limburg in het project.

Wat is de Lob van Gennep?

De Lob van Gennep is een bijzonder gebied in het winterbed van de rivier op de overgang van de Maasvallei naar de Bedijkte Maas. Er liggen ook enkele dorpen en verspreide bebouwing in het gebied (zie bijlage 3). Het heeft een grote oppervlakte en ligt voor een rivierbed relatief hoog. Bij extreem hoogwater kan hier veel Maaswater instromen. Hierdoor komt de piek bij zo'n hoogwater benedenstrooms van Cuijk minder hoog. Na de hoogwaters van 1993 en 1995 is het gebied bedijkt met noodkades. Later zijn dit primaire waterkeringen geworden. De Lob van Gennep kan nog steeds overstromen voordat het hoogwater benedenstrooms de kruin van de dijken bereikt.

Wat is de aanleiding voor dit kredietvoorstel?

De provincie Noord-Brabant is sinds kort zo ver met het project Ruimte voor de Maas bij Oeffelt dat het de voorbereiding van de realisatie zou kunnen starten. Alvorens die stappen te zetten wil de provincie de dekking van de geraamde kosten rond hebben. Dat is nu nog niet het geval. Door onder meer inflatie is de kostenraming opgelopen en wordt deze niet langer gedekt door de toegezegde middelen van de partners.

Voor waterschap Aa en Maas en waterschap Limburg draagt het project bij aan verlaging van waterstanden bij hoogwaters op de Maas. Voor Aa en Maas is uitgerekend hoeveel kosten voor dijkversterking dit scheelt op het traject Boxmeer-Oeffelt. Deze vermeden kosten dijkversterking bedragen €3,1 miljoen. Hiervan betaalt het HWBP 90%. €310.000 komt volgens afspraak voor rekening van Aa en Maas. Door indexatie komt hier nog €71.000 bij. Ook ten zuiden van Boxmeer heeft het project een positief effect op de waterveiligheid. Om het ontstane tekort te dekken is nu het voorstel dat waterschap Aa en Maas €200.000 meer gaat bijdragen dan de berekende vermeden kosten dijkversterking die al zijn toegezegd.

Waterschap Limburg is zo ver gevorderd met de voorbereiding van het waterveiligheidsproject Lob van Gennep dat het een projectbesluit kan nemen. Daarna zou de voorbereiding van de realisatie kunnen starten. Waterschap Limburg heeft de vaststelling van het projectbesluit echter uitgesteld omdat de dekking van de geraamde (voorfinancierings)kosten nog niet rond is.

De Lob van Gennep is in de eerste plaats een dijkversterkingsproject. Van die kosten wordt in principe 90% door het HWBP gedekt. De urgentie van de dijkversterkingsopgave is echter niet zo hoog, waardoor de uitkering van de jaarlijkse subsidie in principe pas 6 jaar na de start van de realisatie begint. Door de gestegen rente levert dit een forse voorfinancieringslast op. Die kosten zijn de laatste jaren sterk gestegen en daar is nu nog geen dekking voor.

Voor waterschap Aa en Maas (en andere benedenstrooms gelegen projectpartners) draagt de dijkversterking van de Lob van Gennep ook bij aan verdere verlaging van waterstanden bij hoogwaters op de Maas die maatgevend zijn voor onze dijken stroomafwaarts van de spoorbrug bij Cuijk. Dit komt doordat de norm voor de dijken in de Lob van Gennep lager is dan voor onze Maasdijken. Versterking van de dijken in de Lob van Gennep beschermt de bewoners beter dan nu het geval. De Lob zal na realisatie van het project bij een nog extremer hoogwater beginnen in te stromen. Dit optimaliseert het waterstandsverlagend effect voor de Bedijkte Maas. Over het gebied van Cuijk tot Waalwijk/Geertruidenberg resulteert dat in een gemiddeld 7 cm lagere hoogwaterpiek. Bij de versterking van de dijk tussen Ravenstein en Lith in het project Meanderende Maas is rekening gehouden met bovenstaand waterstandsverlagend effect. Ook het definitief ontwerp voor de dijk in Cuijk-Ravenstein wordt daarop gebaseerd. Daarom is nu het voorstel dat wij gaan bijdragen aan dekking van de voorfinancieringskosten.

Andere scenario's waarbij de realisatie wordt uitgesteld of over langere tijd wordt uitgesmeerd blijken onverstandig. Ze kosten de belastingbetaler ongeveer evenveel geld, zo blijkt uit een verkenning door waterschap Limburg. Bovendien geeft uitstel risico op verlies van lokaal draagvlak. Er is veel weerstand geweest tegen het plan vanuit de streek en ook achterdocht over

de bedoeling van de overheid. Na een moeizaam proces is draagvlak bereikt en vertrouwen herwonnen. Nu niet gaan realiseren stelt het vertrouwen van burgers op de proef. Dit zal naar verwachting het proces later opnieuw gaan bemoeilijken.

BEOOGD EFFECT

Zo snel mogelijke realisatie van waterstandsverlaging bij hoogwater op de Maas door uitvoering van plannen van derden die bijdragen aan de bescherming tegen overstromingen van bewoners, woningen, bedrijven en infrastructuur in het beheergebied waterschap Aa en Maas.

ARGUMENTEN

1.1 Het draagt bij aan onze wettelijke waterveiligheidsstaak: beschermen van het beheergebied tegen overstromingen vanuit de Maas door middel van primaire waterkeringen

Direct na realisatie leveren de projecten extra waterveiligheid op voor het beheergebied van waterschap Aa en Maas. Nagenoeg al onze 110 km primaire waterkering bieden effectievere hoogwaterbescherming als beide projecten zijn uitgevoerd.

1.2 Signaal van regio aan Rijk over samen blijven investeren in Ruimte voor de rivier langs de Maas

Het Rijk is op basis van nieuw beleid voor Ruimte voor de rivier 2.0 nieuwe investeringsmaatregelen aan het voorbereiden. Deze zijn vrijwel alleen gericht op de Rijntakken, de Waal in het bijzonder. Door het financiële tekort in deze projecten als regio dicht te leggen laten wij zien dat Rijksinvesteringen in rivierverruiming onder trekkerschap van regionale Maaspartners daadwerkelijk tot uitvoering worden gebracht. Hiermee geven wij aan het Rijk een signaal af dat het uit oogpunt van cofinanciering voor nationale doelen slim is continuïteit te brengen in investeringen door het Rijk in Ruimte voor de rivier langs de Maas.

1.3 Het project bij Oeffelt verkleint de kans op herhaling van de aanleg van noodkades

Tijdens het hoogwater van juli 2021 zijn in het onbedijkte gebied bij Sambeek en Groeningen noodkades aangelegd. Doordat het project Ruimte voor de Maas bij Oeffelt de hoogwaterstanden in dit gebied wezenlijk verlaagt, verkleint het de kans op herhaling van een dreigende overstroming van dit gebied.

1.4 Financieel bijdragen aan project Lob van Gennep vergroot het rendement van investeringen in onze dijkversterkingsprojecten Meanderende Maas en Cuijk-Ravenstein

Honderden miljoenen worden de komende jaren geïnvesteerd in de dijkversterkingsprojecten Ravenstein-Lith (Meanderende Maas) en Cuijk-Ravenstein. De wettelijke norm voor deze beide dijktrajecten is uitgewerkt tot een dijkontwerp met een ontwerplevensduur van 50 jaar gebaseerd op realisatie van het projectbesluit voor de Lob van Gennep. Als het project Lob van Gennep niet wordt gerealiseerd leidt dit tot een verkorting van de ontwerplevensduur van meerdere jaren.

1.5 Op ons verzoek is waterschap Limburg snel gestart met het HWBP-project Lob van Gennep

Vanwege het gunstige benedenstroomse effect op de waterveiligheid hadden Brabant en Gelderland belang bij een snelle start van het HWBP-project Lob van Gennep. Mede om die reden is waterschap Limburg de Lob van Gennep als vrijwillig voorfinancieringsproject gestart. Daarom voelen wij een morele verantwoordelijkheid om samen met provincie Brabant en Gelderland bij te dragen in de voorfinancieringskosten.

KANTTEKENINGEN/RISICO'S

1.1 Er is geen juridisch verplichting om extra bij te dragen in dekking van de kosten voor Oeffelt

Het waterschap heeft eerder schriftelijk toegezegd om de 10% bijdrage aan de vermeden kosten dijkversterking te betalen: een nominaal bedrag van €310.000. Bovenstaande argumenten maken duidelijk dat het waterschap wel meer profijt heeft van de maatregelen dan dat. Indexering van dat bedrag en een extra bijdrage is daarom billijk.

1.2 Voorstel om bij te dragen in dekking van extra kosten Lob heeft geen harde juridische basis

Het project Lob van Gennep is gestart als een verkenning voor rivierverruiming. In 2019 is berekend welke dijkversterkingskosten vermeden kunnen worden als het project zo zou worden gerealiseerd dat een hoogwaterpiek benedenstrooms van de Lob maximaal afvlakt. De maatschappelijk haalbare optimale inrichting bleek later door middel van een reguliere dijkversterking te realiseren. De grondslag voor aanvullende financiering gebaseerd op rivierverruiming en vermeden kosten dijkversterking is daarmee vervallen. Dekking van de kosten voor waterveiligheidsmaatregelen in het project is nu formeel een verantwoordelijkheid van het HWBP (voor 90%) en van waterschap Limburg (voor 10% plus rentekosten). Dit voorkeurs-alternatief levert minder extra waterstandsdeling op, maar heeft nog steeds een positief effect op de waterveiligheid benedenstrooms. Ruim 85 kilometer van onze primaire waterkering biedt daardoor een effectievere bescherming. Dat rechtvaardigt een bijdrage van Aa en Maas.

FINANCIËN/SUBSIDIES/PROJECTENBOEK

Conform voorstel wordt een investeringsvolume aangevraagd van in totaal € 1.811.000. De betalingen vinden niet eerder plaats dan in 2027. Bij het doorrekenen van het investeringsvolume vanaf 2027 wordt rekening gehouden met het gevraagde investeringskrediet. Het effect van deze investering wordt hiermee doorgerekend in meerjarig kader.

Gevraagd krediet/dekking

Het gevraagde investeringskrediet voor werken van derden bedraagt € 1.811.000, dit is inclusief de interne rente van € 30.000.

De financiële bijdrage voldoet aan de voorwaarden voor een bijdrage aan eigendommen van derden op grond van artikel 4.67 van het waterschapsbesluit:

- er is sprake van een investering door een derde;
- de investering draagt bij aan de publieke taak;
- de derde heeft zich verplicht tot het daadwerkelijk investeren op een wijze zoals gaat worden overeengekomen met het waterschap, en
- de bijdrage kan worden teruggevorderd, indien de derde in gebreke blijft of het waterschap anders recht kan doen gelden op de activa die samenhangen met de investering.

Subsidie/inkomsten

Er is geen sprake van subsidie of inkomsten.

Effect op de exploitatie

De kapitaallasten worden effectief vanaf begrotingsjaar 2028. De financiële consequentie van dit voorstel en de daarbij behorende kostenraming zijn zichtbaar in de bijlagen 4 en 5.

BIJDRAGE DUURZAAM WATERSCHAP

Beide projecten dragen bij aan een klimaatrobuust hoofdwatersysteem van de Maas en daarmee aan robuuste hoogwaterbescherming van het beheergebied van waterschap Aa en Maas. Een deel van de waterveiligheidsopgave kan hierdoor met minder grondverzet worden gerealiseerd.

UITVOERING/VERVOLG

Na besluitvorming in het algemeen bestuur zullen de trekkers van de projecten, de provincie Noord-Brabant en waterschap Limburg worden geïnformeerd en de betalingsvoorwaarden worden uitgewerkt en vastgelegd.

COMMUNICATIE/PARTICIPATIE

Communicatie zal plaatsvinden door de overheden die de projecten trekken, te weten de provincie Noord-Brabant en waterschap Limburg op basis van de besluitvorming in de stuurgroepen en de interne besluitvorming bij de partners.

Omdat het project Lob van Gennep gevoelig ligt in de streek is het daarvoor extra belangrijk eenduidig te communiceren.

BIJLAGEN

1. Overzichtskaart Maasprojecten waterveiligheid tussen Venlo en Oss
2. Projectkaart Ruimte voor de Maas bij Oeffelt
3. Overzichtskaart maatregelen voorkeursbeslissing Lob van Gennep
4. Financiële paragraaf
5. Kostenraming

VERSIEDATUM

14 april 2026

AB-BESLUIT

Djuma zaaknummer: 765403

Djuma documentnummer: 765607

ONDERWERP:

Investeringskrediet ten behoeve van waterveiligheidsprojecten van derden

INVESTERINGSBESLUIT:

IB2026-15

Het algemeen bestuur van waterschap Aa en Maas;
gelezen het voorstel van het dagelijks bestuur van 14 april 2026;
gelet op het bepaalde in artikel 4.67 van het waterschapsbesluit;
gezien het advies van de commissie watersysteem en waterveiligheid van 13 mei 2026;

BESLUIT:

1. Een investeringskrediet van € 1.811.000 beschikbaar te stellen voor waterveiligheidsprojecten van derden, bestaande uit:
 - a. € 581.000 voor het project Ruimte voor de Maas bij Oeffelt van de provincie Noord-Brabant (exclusief interne rente € 10.000)
 - en
 - b. € 1.200.000 voor het project Lob van Gennep van waterschap Limburg (exclusief interne rente € 20.000).
2. Akkoord te gaan met de opname van deze bedragen in de geplande investeringsuitgaven vanaf 2027.

Aldus vastgesteld door het algemeen bestuur in zijn openbare vergadering van 5 juni 2026,

De secretaris,

De dijkgraaf,

Peter Verlaan

Mario Jacobs